

knihy měsíce

Alois Jirásek: *Staré pověsti české*, Host

PETR BÍLEK

Sveřepice, brť, varyto, čechle, krzno, hace. To jsou prý důvody, proč dnešní česká mládež odmítá číst *Pověsti* tak, jak je Jirásek napsal, protože jim nerozumí a dává přednost nesčetným převyprávěním v moderní češtině. Jirásek přitom psal texty pro sešitová vydání u Vilímka v devadesátých letech 19. století a záměrně svůj styl archaizoval vzhledem k jazykové hladině své doby, protože usiloval o zdůraznění monumentálnosti a vznešenosti starých dějů. Starobylost patří k vlastnostem všech fundujících ság a *Staré pověsti české* nejsou nic jiného. Národ z nás nedělá jazyk, ale stejné příběhy, které si společně vyprávíme a na které vzpomínáme. Současné komunikační technologie způsobují, že navzdory všeobecnému sdílení je skutečně sdílené narace stále méně, což citelně rozkolísává sebeidentifikaci české populace, jež se v identitární panice na jedné straně ježí proti migrantům, na straně druhé by se ráda uchýlila pod vlasteneckou lípu, jenže vůbec neví, co by si tam sama se sebou počala.

V prestižní České knižnici vyšly *Staré pověsti české* už jednou v roce 2001. Letošní reedice je upravená, za ediční přípravu převzal odpovědnost Karel Komárek, který je spolu s Jaroslavou Janáčkovou také autorem komentáře, a vědeckým redaktorem byl Mojmir Otruba. Kanonizační rituál připomíná poslední věta komentáře: „Naše vydání nabízí text věkovité přitažlivosti, nikým nezkomolený, k tichému osobnímu čtení.“ Z textologického hlediska stojí za připomenutí, jak s *Pověstmi* zacházel Zdeněk Nejedlý. V ediční poznámce čteme, že

Staré pověsti české

Alois Jirásek

při jiráskovské akci, kterou po roce 1948 inicioval Klement Gottwald, se Nejedlý ujal redakce a jeho zásahy byly dvojího druhu. „Jednak jde o úpravu časových údajů vzhledem k době vydání (...), jednak – a to je mnohem nápadnější – byly přepracovány historické reálie týkající se pobytu německého obyvatelstva na českém území.“

Letitá a generace obepínající přítomnost některých textů *Pověstí* v našich školách posunula vnímání tohoto Jiráskova díla o onen pedagogický stupínek výš nad běžnou historickou beletrii. A týká se to nejen celku díla samotného Jiráskova, například Vančurovy *Obrazy z dějin národa českého* se s popularitou *Starých pověstí českých* nemohou měřit, i když jejich básnická hodnota je průkaznější. Popularita *Pověstí* však bohužel nemá mnoho společného s jejich skutečným čtením.

Do jakého kulturního kontextu nové vydání vlastně vstupuje? Není možné nepostřehnout, že ortodoxní textová příprava díla už sama o sobě kontrastuje s obecně klesající citlivostí k jazykovému projevu. Kromě toho se formují stále výrazněji kritické pohledy historiků na české 19. století, které dějinnou produktivitu obrození znatelně zeslabují a které se soumrachnou přísností přehodnocují kvalitu české kultury. Projevuje se to například akcentací její tehdejší závislosti na kultuře německé vedoucí až k epigonství, v zeslabování významu Boženy Němcové nebo téměř totálním mlčením o Jaroslavu Vrchlickém. Hospodské ironizování Jiráskova v tomto kontextu už ani nezabolí, protože z něj čpí až příliš nápadně naprostá neznalost.

Čtenáře Biblia a Literárních novin zveme na debatu nad knihou Staré pověsti české, a to 25. 9. od 18 hodin v prostoru naučné literatury Ústřední knihovny v Praze, Mariánské nám. 98/1.

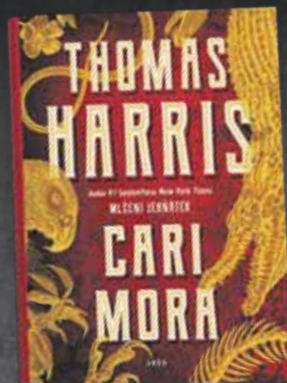
INZERCE

THOMAS HARRIS

Cari Mora

Přeložil Martin Urban, 298 Kč

Krásná Cari Mora, která uprchla před válkou v rodné zemi do USA, stojí v cestě úchylnému zločinci a jejich střet, po němž zůstane celá řádka mrtvol, je nevyhnutelný. Tvůrce Hannibala Lectera přichází s románem o zlu, nenasycenosti a temných obsesích.

LAYTON GREEN

Napsáno krví

Přeložila Klára Kolinská, 348 Kč

Detektiv Joe „Kazatel“ Everson se v práci nervově zhroutí, opustí oddělení vražd v Atlantě a vrátí se domů na malé město. Ale jako na potvoru, i tady někdo začne vraždit a Kazatel odhalí, že vrah se inspiroval klasiky světové literatury.

